

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

«28» серпня 2024 року, протокол № 19

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Безрук О.О., кандидат політичних наук, доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

Програму схвалено на засіданні кафедри туристичного бізнесу та країнознавства
Протокол від «27» серпня 2024 року, № 20

Завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

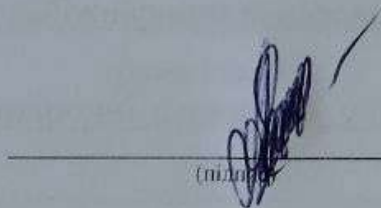

Анатолій ПАРФІНЕНКО

(підпис)

Програму погоджено з гаранткою освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії»

Гарантка освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії»

Ганна ПАНАСЕНКО

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від «28» серпня 2024 року, № 16

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Олена МИКОЛЕНКО

(підпис)

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В. о. директора навчально-наукового інституту

«Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

вересня 2024р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Публічна політика

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 29 «Міжнародні відносини»

(шифр і назва)

спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

(шифр і назва)

освітня програма «Міжнародні відносини та регіональні студії»

(шифр і назва)

спеціалізація _____

(шифр і назва)

вид дисципліни за вибором

(обов'язкова/ за вибором)

ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

2024/ 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

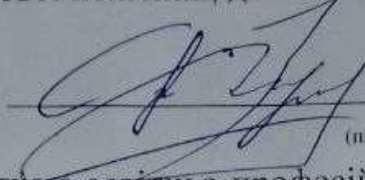
«17» вересня 2024 року, протокол № 2

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Безрук О.О., кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

Програму схвалено на засіданні кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

Протокол від «03» вересня_2024 року № 1

В. о. завідувача кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

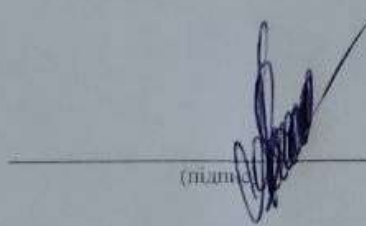
Анатолій ПАРФІНЕНКО

(підпис)

Програму погоджено з гаранткою освітньо-професійної програми

«Міжнародні відносини та регіональні студії»

Гарантка освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії»

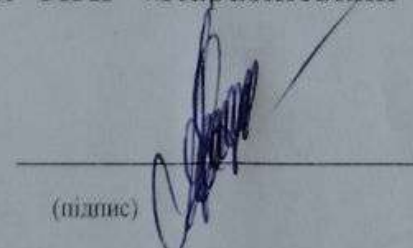
Ганна ПАНАСЕНКО

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол від «17» вересня 2024 року, № 1

Голова науково-методичної комісії ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Ганна ПАНАСЕНКО

(підпис)

ВСТУП

Програму дисципліни «Публічна політика» складено відповідно до освітньо-професійної програми

«Міжнародні відносини та регіональні студії».

підготовки бакалавра,

за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів комплексу знань про сферу публічної політики, навичок критичного аналізу процесів державного управління й суспільних проблем, а також пошуку шляхів їх вирішення.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК1. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України;

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК13. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 15. Здатність виявляти та вирішувати проблеми.

ЗК 17. Здатність працювати як автономно, так і у команді.

-

- формування наступних спеціальних компетентностей:

СК1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

СК3. Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.

СК4. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень.

СК10. Здатність аналізувати структуру та динаміку міжнародних суспільних комунікацій, виявляти їх вплив на міжнародну систему, державні та суспільні інститути.

СК13. Здатність аналізувати діяльність міжнародних недержавних акторів та транснаціональні відносини.

1.3. Кількість кредитів – 4.

1.4. Загальна кількість годин – 120.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	-
Семестр	
3-й	-
Лекції	
32 год.	-
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	-
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
72 год.	-
Індивідуальні завдання (в т. ч.)	
-	-

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

РН04. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.

РН05. Знати природу та механізми міжнародних комунікацій.

РН08. Збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, регіональних систем, міжнародних комунікацій.

РН11. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні довідки.

РН 30. Самостійно приймати рішення, відповідати за командну роботу.

Обов'язковою складовою частиною навчального процесу є самостійне опрацювання відповідної наукової та спеціальної літератури. Передбачено самостійну роботу з підручниками, посібниками, словниками, навчальною та довідковою літературою.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Сутність та базові поняття публічної політики

Поняття «політика», «politics», «policy», «державна політика», «публічна політика» їх взаємозв'язок. Суб'єкти публічної політики. Публічна політика та проблема управління. Громадський сектор та суспільний інтерес. Публічна політика та ліберальна демократія. Публічна політика та автократії. Моделі публічної політики. Публічна політика та міжнародна діяльність. Публічне управління та адміністрування.

Тема 2. Основні підходи до вивчення публічної політики

Інституціональний підхід. Біхевіоралістський підхід. Структурно-функціональний аналіз. Системний підхід. Кібернетичний аспект управління у публічній політиці. Дискурсний підхід. Комунікативний вимір публічної політики. Теорія раціонального вибору, як методологія дослідження прийняття політичних рішень у публічній політиці.

Тема 3. Публічна політика як політичний процес

Сутність, особливості та класифікація політичних процесів.
Особливості західного та незахідного політичного процесу.
Горизонтальний та вертикальний процеси у контексті реалізації публічної політики.
Специфіка процесів публічної політики у перехідних режимах.
Циклічність, направленість та інші параметри публічної політики, як політичного процесу.
Глобальний вимір публічної політики.
Публічна політика у контексті національних інтересів України.

Тема 4. Політичні рішення

Публічне управління у контексті функціонування політичної системи.
Політичні рішення як результат конверсійних процесів у політичній системі: основні характеристики та функції.
Політичні рішення в ракурсі теоретичних досліджень: Г. Лассвелл, Г. Саймон, Ч. Ліндблом, Є. Дрор та ін.
Вироблення та реалізація рішень. Фактор креативності у виробленні рішень.
Контроль за впровадженням політичних рішень.
Прийняття рішень у зовнішній політиці.

Тема 5. Аналіз публічної політики

Моделі, схеми та основні підходи в аналізі публічної політики.
Цикли вироблення публічної політики.
Побудова політичного порядку денного.
Формулювання проблеми, її аналіз та розробка курсу політики.
Публічна політика та державні рішення.
Критика аналізу публічної політики.

Тема 6. Електронне урядування

Теоретико-концептуальні засади дослідження електронного урядування.
Електронне урядування та демократія.
Основні принципи та цілі електронного урядування.
ЗМІ у контексті дослідження процесів електронного урядування.
Елементи електронного урядування в Україні.

Тема 7. Регіональна політика

Основні принципи, цілі та завдання державної регіональної політики.
Інституціональний вимір державної регіональної політики.
Основні проблеми регіонального розвитку.
Політика регіонального розвитку в сучасній Україні.

Тема 8. Організаційний вимір публічної політики

Організації, як найвищий рівень розвитку соціальних систем.
Структура та функції організацій.
Типологія організацій.
Організаційний аспект прийняття політичних рішень.
Ефективність організації у контексті вироблення публічної політики.
Органи публічної влади: український контекст.

Тема 9. Публічна політика та демократизація суспільства

Демократизація у глобальному вимірі.
Системи управління, бюрократія та адміністрації.
Демократичні засади державного управління.
Публічна політика як фактор консолідації демократії.
Демократичні процеси та публічна політика в Україні.
Громадянське суспільство як суб'єкт публічної політики в Україні.

Тема 10. Моніторинг публічної політики

Специфіка оцінки публічної політики.
Підготовка аналітичної документації з питань дослідження публічної політики.
Опрацювання варіантів курсу публічної політики.
Основні етапи підготовки резюме стосовно моніторингу публічної політики.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Сутність та базові поняття публічної політики	11	2	2			7						
Тема 2. Основні підходи до вивчення публічної політики	11	4				7						
Тема 3. Публічна політика як політичний процес	13	4	2			7						
Тема 4. Політичні рішення	15	6	2			7						
Тема 5. Аналіз публічної політики	13	4	2			7						
Тема 6. Електронне урядування	11	2	2			7						
Тема 7. Регіональна політика	12	2	2			8						
Тема 8. Організаційний вимір публічної політики	12	2	2			8						
Тема 9. Публічна політика та демократизація суспільства	13	4	2			7						
Тема 10. Моніторинг публічної політики	9	2				7						
Усього годин	120	32	16			72						

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№№ з/п	Назва теми	К-сть годин
1.	Тема 1. Сутність та базові поняття публічної політики.	2
2.	Тема 2. Основні підходи до вивчення публічної політики	
3.	Тема 3. Публічна політика як політичний процес	2
4.	Тема 4. Політичні рішення	2
5.	Тема 5. Аналіз публічної політики	2
6.	Тема 6. Електронне урядування	2
7.	Тема 7. Регіональна політика	2
8.	Тема 8. Організаційний вимір публічної політики	2
9.	Тема 9. Публічна політика та демократизація суспільства	2
10.	Тема 10. Моніторинг публічної політики	
	Разом	16

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1.	<i>Тема 1. Сутність та базові поняття публічної політики</i> - співвідношення категорій публічна та державна політика; - громадський та державний сектори; - західна та вітчизняна конотації публічної політики; - публічна політика та масове суспільство; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.	7
2.	<i>Тема 2. Основні підходи до вивчення публічної політики</i> - приклади застосування системного підходу до політичного курсу; - роль дискурсних практик у політичній взаємодії; - імідж політичного лідера; - проблема раціональності/іраціональності в сучасній політиці; - психолого-поведінкові фактори публічного політика; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.	7
3.	<i>Тема 3. Публічна політика як політичний процес</i> - запропонувати власну типологію політичного процесу; - визначити особливості політичного процесу в країнах з перехідними режимами; - структурні особливості політичного процесу в авторитарних країнах; - публічна політика і авторитаризм; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.	7
4.	<i>Тема 4. Політичні рішення</i> - розробити авторську схему прийняття політичного рішення; - запропонувати ефективний механізм контролю за впровадженням політичного рішення; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.	7

5.	<p><i>Тема 5. Аналіз публічної політики</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - типології питань публічної політики; - неприйняття рішень та політичний плюралізм; - особистість та інформація у прийнятті рішень; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань. 	7
6.	<p><i>Тема 6. Електронне урядування</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - елементи електронного урядування в Україні; - стратегічні завдання е-урядування; - е-урядування як процес самоорганізації суспільства задля прийняття колективних рішень; - е-урядування у контексті легітимації політичної влади; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань. 	7
7.	<p><i>Тема 7. Регіональна політика</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - регіональне планування та програмування; - регіональний вимір демографічної, соціальної та інших політик; - проблема регіонального розвитку; - регіональна політика України; - регіональна політика ЄС; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань. 	8
8.	<p><i>Тема 8. Організаційний вимір публічної політики</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - фактори організаційних дисфункцій в ракурсі вироблення політичного курсу; - стратегії підвищення ефективності організацій при впровадженні політичних рішень; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань. 	8
9.	<p><i>Тема 9. Публічна політика та демократизація суспільства</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - аналіз взаємозв'язку між демократизацією та публічною політикою; - фактори демократизації в сучасному світі; - загрози демократизації та «відкритому» суспільству; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань. 	7
10.	<p><i>Тема 10. Моніторинг публічної політики</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - розробити власну схему критеріїв моніторингу публічної політики; - створення проекту вирішення суспільно значущої проблеми локального рівня; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань. 	7
	Разом	72

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено.

7. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни «Теорія та практика комунікацій» застосовуються наступні методи навчання:

1. Організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:
 - словесні: бесіда, лекція;
 - наочні: ілюстрація, демонстрація;
 - практичні: завдання, навчальні задачі, реферати, доповіді тощо.
2. Стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:
 - формування інтересу до навчання: пізнавальні кейси, навчальні «екскурсії», методи емоційного/ «оціночного» стимулювання тощо;
 - формування почуття обов'язку і відповідальності: методи навчальних заохочень, досягнень, навчальних вимог;
 - організації і здійснення навчальних дій і операцій: перцептивні, словесні, наочні, аудіовізуальні, практичні;
 - логічні: індуктивні, аналогії;
 - гностичні: проблемно-пошуковий, репродуктивний (інструктаж, ілюстрація, пояснення, практичне тренування);
 - самоврядування навчальними діями: самостійна робота.
3. Контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності: творчі, проблемно-пошукові.
4. Бінарні, інтегровані (універсальні):
 - навчальна робота під керівництвом викладача (семінарські заняття): кейси, самостійні письмові роботи, ситуативні задачі тощо;
 - самостійна робота здобувачів поза контролем викладача - самостійна робота вдома/на семінарських заняттях, котра сприяє виробленню навичок самостійної пізнавальної діяльності.

8. Методи контролю

Вивчення дисципліни «Публічна політика» передбачає застосування *поточного* та *семестрового* видів контролю.

1. *Поточний контроль* здійснюється у формі письмових контрольних робіт, які проводяться за підсумками вивчення кожного із розділів навчальної дисципліни і являють

собою тестові завдання. Бали отримані за контрольні роботи додаються до балів, що були отримані студентами за виконані види навчальних робіт протягом семестру. Отримана сума балів є результатом поточної успішності. Максимальне значення дорівнює 60 балам.

До вищезгаданих видів навчальних робіт відносяться наступні: *усна доповідь* на семінарському занятті; участь в *обговоренні* доповіді або в *дискусії* на семінарському занятті; написання *есе* з актуальних проблем світової політики; підготовка та захист *реферату*; *експрес-опитування* – усне або письмове надання відповідей на запитання з пройденого матеріалу протягом 5-10 хв.

Критерії оцінювання та алгоритм нарахування балів. Основні критерії оцінювання за видами робіт наведено в таблиці А.

Таблиця А. Основні критерії оцінювання за видами студентських робіт

Вид роботи	Критерії оцінювання
<u>Усна доповідь</u>	Відповідність змісту заявленій темі доповіді; логічність, послідовність та чіткість викладення; оперування категоріально-термінологічним апаратом навчальної дисципліни; якість відповідей на поставленні запитання
<u>Обговорення доповіді, дискусія</u>	Формулювання актуальних, слухних запитань по темі доповіді; висловлення власної думки, ремарок, доповнень з обговорюваної проблеми; демонстрація аналітичних здібностей; використання термінології
<u>Реферат</u>	(Див. критерії оцінювання <i>усної доповіді</i>). Додатково: якість оформлення; кількість опрацьованих першоджерел; відповідність мети поставленим завданням та отриманим результатам
<u>Експрес-опитування</u>	Відповідність змісту відповіді поставленим запитанням; дотримання хронометражу; кількість вірних відповідей

Відповідно до структури навчальної дисципліни та враховуючи означені критерії оцінювання передбачено наступний алгоритм нарахування балів протягом семестру (див. Табл. В).

Таблиця В. Алгоритм нарахування балів та розрахунок поточної успішності

Вид роботи (передбачуваний за розділом)	Діапазон оцінювання (бали)	Максимально- накопичувальна кількість балів
1.	2.	3.
Усна доповідь (Т.1, Т.3, Т.4)	1–3	9
Участь в обговоренні доповіді, дискусія (Т.1, Т.3, Т.4)	0,5–1	3
Підготовка та захист реферату	0-8	8
Контрольна робота за темами 1-4 (поточний контроль)	0–5	5
Усна доповідь (Т.5–Т.9)	1–3	18

Участь в обговоренні доповіді, дискусія (Т.5–Т.10)	0,5–1	6
Експрес-опитування (Т.5–Т.10)	0–6	6
Контрольна робота за темами 5-10 (поточний контроль)	0–5	5
РАЗОМ за семестр		60

2. Семестровий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень студента. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді письмової залікової роботи. Час виконання – 40 хвилин. Кількість питань – 2. Максимальна кількість балів передбачена за відповіді на кожне запитання складає 20 балів. Відповідно – максимальна кількість балів за виконання залікової роботи дорівнює 40 балам. Таким чином, за семестр студент(ка) має можливість отримати максимум 100 балів.

Критерії оцінювання відповідей на заліковій роботі: відповідність змісту поставленим запитанням, структура, логіка та повнота відповіді; використання релевантної термінології. Дисциплінарні вимоги: належне оформлення залікової роботи; дотримання хронометражу; самостійність виконання.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота										Разом	Залікова робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	60	40	100
25				35								

T1, T2 ... – теми розділів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

10. Рекомендоване методичне забезпечення

Основна література

1. Браун М. Пол. Посібник з аналізу державної політики/пер. з англ. К: Основи, 2000. 243 с.
2. Задорожний В.П., Бойко В.В., Неділько А.І. Публічна політика: навчальний посібник. – Полтава: ПолтНТУ, 2018. 225с.
3. Комунікації в місцевому самоврядуванні: методи, технології, практика : навч. посіб., Авт. кол.: М.М. Іжа, Т.І. Пахомова, Е.В. Мамонтова та ін. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2019. 196 с.
4. Парсонс В. Публічна політика: вступ до теорії й практики аналізу політики / Вейн Парсонс. К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія, 2006. 549 с.
5. Радько П.Г. та ін. Вступ до публічної політики : навч. посіб. / П. Г. Радько, С. М. Приходько, Т. А. Непокупна та ін. ; 3-тє вид., перероб. і доп. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2022. – 188 с.
6. Романюк А. Еволюція політичних інститутів: навч. посібник. ВД Гельветика. 2021. 185 с.
7. Чальцева О.М. Публічна політика: теоретичний вимір і сучасна практика: моногр. 2017. 336 с.
8. Bardach Eugene, Patashnik Eric M. A Practical Guide for Policy Analysis: The Eightfold Path to More Effective Problem Solving. 2023. 232 p.
9. Moran M. The Oxford Handbook of Public Policy (Oxford Handbooks). 2008. 996 p.
10. Stone, Deborah. Policy Paradox: The Art of Political Decision Making. 2011. 416p.

Допоміжна література

1. Блінова Г.О. Інформаційне забезпечення органів публічної адміністрації в Україні: адміністративно-правові засади: моногр. ВД «Гельветика». 2019. 504 с.
2. Дем 'янчук О.П. "Державна політика" та "публічна політика": варіант перехідного періоду. *Наукові записки*. Києво-Могилянська академія. Політичні науки.Т.18. С. 31-36.
3. Почепцов Г.Г. Теорія комунікації [Текст]; Київський ун-т ім. Тараса Шевченка. К.: Видавничий центр "Київський ун-т", 1999. 307 с.
4. Кулі-Іванченко К.К. Соціальне замовлення органів місцевого самоврядування в Україні: моногр. 2018. 232 с.
5. Топчієв О.Г., Мальчикова Д.С., Яворська В.В. Регіоналістика: географічні основи регіонального розвитку і регіональної політики. 2020. 372 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

1. Асоціація політичних консультантів України [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.piar.kiev.ua/>.
2. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://ipiend.gov.ua/>
3. Національний інститут стратегічних досліджень [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://niss.gov.ua/>
4. Суспільне мовлення: український варіант. URL: http://www.telekritika.kiev.ua/articles/188/0/8285/susp_movlennia_principles/.
5. Український незалежний центр політичних досліджень. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.ucipr.org.ua>.
6. Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.ucerps.org>.

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили

В умовах дії **обставин непоборної сили** освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти екзамен дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Теорія та практика комунікацій», режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5226>